

Asia: VN/1001/2020

Hallituksen esitysluonnos laajakaistarakentamisen tuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta

Petäjäveden kunnan lausunto, kunnanjohtaja Eero Vainio

Laajakaista kaikille -hankkeen tavoite oli jo vuonna 2008, että lähes jokaisella suomalaisella tulisi olla korkeintaan kahden kilometrin päässä kotoaan saatavilla 100 megan nettiyhteys vuoteen 2015 mennessä. Eri hankkeiden myötä synnytettyt ja vajavaisen sekä ristiriitaisen lainsäädännön oloissa käynnistetyt laajakaistahankkeet ovat kohdanneet talousongelmia ja laajakaistaa rakentaneet osuuskunnat ovat laajasti vaikeuksissa Suomessa lähes kaikkialla siellä missä toteuttajana ei ole ollut olemassa oleva ja vakiintunut teleoperaattori tai teleoperaattoritaustainen henkilöstö. Lisäksi alkuperäiset tavoitteet ovat saavuttamatta, joten tarve uudelle ja toimivammalle valokuitutoimintapolitiikalle on ilmeinen.

Keski-Suomen alueella tilanne on johtanut kymmenen kunnan osalta siihen, että niiden omistama valokuituyhtiö KSVH Oy on ajautunut yrityssaneeraukseen ja osa omistajakunnista on päätenyt surullisen valokuituhankkeen myötä kriisikunniksi ja osa on päätymässä sellaisiksi. Tilanteeseen on päädytty valtion laajakaistaohjauksen seurauksena vähintäänkin epäsuorasti ja osin myös suoraan.

Tilanne on seurausta täysin absurdista valtion ohjauksesta. Toisella kädellä on kaikin keinoin ohjattu, houkuteltu ja uskoteltu pieniä maaseutukuntia ja osuuskuntia rakentamaan valokuituliiketoimintaa alueilla jotka olemassa olevat operaattorit ovat katsoneet liiketaloudellisesti kannattamattomiksi. Toisella kädellä Liikenne- ja Viestintävirasto on taas vaatinut tukien myöntämisen vastineeksi, että kunnat todistavat liiketoiminnan kannattavaksi tuen ehtona (muuten heidän mukaansa kyse olisi kielletystä valtiontuesta) vaikka Laajakaista kaikille -hankkeet on käynnistetty nimenomaan siitä

syystä, että kaupalliset toimijat eivät ole pitäneet liiketoimintaa kannattavana. Seurauksena on ollut kuntien talouden kriisiytymisen ohella monen kunnan poliittisen kulttuurin repeämistä ja kunta-valtio -luottamukseen on syntynyt perustavan laatuinen juopa.

Nyt esitetyssä lakiesityksessä esitetään käytännössä samoja ehtoja rakentamiselle kuin aiemmin. Esitys ei edesauta laajakaistarakentamista maaseutumaisille pitkien etäisyyksien alueille ja johtaa samojen tilanteiden toistumiseen: amatöörit lähtevät tekemään julkisin varoin investointivetoista volyymibisnestä liiketoiminta-alueelle jota eivät tunne ja alueilla jotka eivät ole liiketaloudellisesti kannattavia. Tämä on täysin kestäväntöntä ja osin vaikuttaa, että lainvalmistelussa ei ole perehdytty edes VTV:n omiin selvityksiin harjoitetun kansallisen laajakaistapolitiikan virheistä. Tältä osin lainvalmistelussa kannattaisi kutsua esimerkiksi Petäjäveden, Konneveden ja Juuan kuntien edustajat kertomaan harjoitetun laajakaistapolitiikan toimivuudesta käytännössä alueilla joilla ei ole ollut uskottavaa teleoperaattoritoimijaa.

Lakiesityksessä hyvää on se, että se ymmärtää nopeiden tietoliikenneyhteyksien merkityksen. Muilta osin lakiesitys kannattaisi valmistella uudestaan. Esitetty 5m€ on myös täysin riittämätön summa. Lakiesityksen vaikutusarvioihin tulisi sisällyttää kunnallinen kuntatalousvaikutusten arvio sekä edes hieman syvälinen analyysi naapurimaiden tietoverkkopolitiikasta käytännössä (ja muuntaa kruunut euroiksi) sekä sisällyttää kappale jossa arvioidaan terveen kriittisesti Suomessa jo toteutettua laajakaistapolitiikkaa.

Lisäksi laajakaistapolitiikkaa muovatessa tulisi huomioida kuntatasolla käytännössä hankitut karvaat opit.

Kestävään toimintapolitiikkaan valokuidun rakentamisessa ohjaisi lakiesitys/toimenpidekokonaisuus, joka:

- ohjaa ja mahdollistaa valokuidun rakentamisen isoina kokonaisuuksina

- ymmärtää, että kyse on volyymibisneksestä joka vaatii suuret alkuinvestoinnit ja kattaakseen ne riittävän määrän liittymiä sekä pitkän kuoletusajan

- (valokuitu on analoginen vesi- ja sähköinfraan -> haja-asutusalueiden rakentaminen voi olla kannattavaa jos liiketoiminta-alueella on myös tehokkaasti rakennettavaa verkkoa ja asiakkaita on kokonaisuutena riittävästi ammattimaisen organisaation ylläpitämiseen. Valokuidun rakentamista tulisi lähestyä kysymyksiin "Miten sähköverkko rakennettaisiin tehokkaasti jos se tehtäisiin nyt?")

- kannustaa riittävän suuren liittymämäärän hankkeisiin

- ei velvoita kuntia osallistumaan hankkeisiin

- ei ohjaa liian pieniä toimijoita hankkeisiin varmistamatta ensin niiden riittävää teleliikenneosaamista

- velvoittaa olemassa olevat teleoperaattorit rakentamaan jokaista kannattavaa myytyä uutta mobiili- ja kiinteää verkkoyhteyttä kohden 0,05 kappaletta vähemmän kannattavia liittymiä

- asettaa huomattavat sanktiot verkkoinfrastruktuurilain yhteisrakentamisveloitteen noudattamatta jättämiselle ja ohjaa sanktiot laajakaistatukeen
- ei aseta maakuntaliitoille koordinoititehtävää tai jos asettaa maakuntaliitoille tehtäviä, niin vain tapauksissa joissa ne ovat itse suoraan rahoittamassa ja omistamassa verkkoa. (vrt. Case Kuuskaista ja Keski-Suomen liiton harhaanjohtava rooli siinä. Nyt esitetty lakiesitys olettaa, että maakuntaliitoilla on koordinoititehtävän edellyttämää teleliiketoiminta- ja hankintaosaamista, mitä niillä ei käytännössä ole.)
- ei erottele liittyjiä vapaa-ajan ja vakituisiin asuntoihin tukia myönnettäessä
- huomioi rakennettavien verkkojen roolin huoltovarmuuden turvaamisessa
- perustaa kansallisen ”roskapankin” johon vaikeuksiin joutuneet Laajakaista kaikille -hankkeet voidaan yhdistää ja muodostaa täten volyymiltään uskottava toimija. Verkot siirtyisivät investointimenoja/lainatakauksia vastaan uuteen kansalliseen valokuituyhtiöön ja omistajakunnat voisivat säilyä mukana pienellä omistusosuudella.
- varaa uskottavat resurssit tavoitteiden toteuttamiseen (eli joko velvoittaa yksityiset operaattorit aktivoimaan rakentamista tai ohjaa hankkeisiin 100m€)
- ymmärtää nopeiden verkkoyhteyksien merkityksen koko Suomen elinvoimalle
- sallii ja huomioi laajakaistahankkeissa myös mobiili- ja muiden ratkaisujen käyttämisen silloin kun yksittäisen laajakaistavedon takaisinmaksuaika ylittää 10 vuotta.
- tukia myönnettäessä ja markkinaehtoisuutta arvioitaessa tulee huomioida, että takaisinmaksuajat syrjäseutujen hankkeissa voivat olla jopa 20 vuotta jos liittymähinnat halutaan tasolle jolla ne käyvät kaupaksi.
- Liikenne- ja viestintävirastolle annetaan nykyistä konkreettisempi koordinointi- ja kehittämistehtävä tai sen roolia siirrettään alueille. Liikenne – ja Viestintäviraston nykyinen toimintatapa tai resurssit eivät tue edistyksellistä laajakaistapolitiikkaa.

Hakala Anni

Petäjäveden kunta - Petäjäveden kunta / Eero Vainio, kunnanjohtaja